

Utenriksdepartementet
Avd. for HRM

Arkivkode/ File no:	Vår ref./ Our ref.:
842.0	200600819-
Deres/Dykkar ref./ Your ref.:	Vår saksbeh./ Enquiries:
E-post av 2.5.2006	MIL (JHA/SeH)
Dato/ Date:	
31.05.2006	

Norads kommentarer til utkast til miljøhandlingsplan

Vi viser til e-post av 2. mai med anmodning om høringsuttalelse til ”Regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid”, utarbeidet av Utenriksdepartementet.

Norad vil uttrykke tilfredshet med at arbeidet med miljø i utviklingssamarbeidet nå er kommet såpass langt gjennom fremleggelse av utkast til handlingsplan, noe som kan drive miljøsatsingen fremover. Utkastet er kortfattet og det er satt opp føringer og prioriteringer for arbeidet.

Norad mener likevel det er betydelig rom for forbedringer, og ønsker herved å presentere de følgende kommentarer til den fremlagte handlingsplan.

- 1. Ut fra dokumentets form og innhold er det ikke tilstrekkelig klart om dokumentet er ment å være en strategi eller en handlingsplan. For å bli en operasjonell handlingsplan må den utvikles til å omfatte mer konkrete og forpliktende føringer.*
 - 2. Handlingsplanen har for svak forankring i et utviklingspolitisk perspektiv. Utviklingssamarbeid er forankret i kampen mot fattigdom, tusenårsmålene og innsatsen for en bærekraftig økonomisk og sosial utvikling. De globale miljøkonvensjonene og andre avtaler og prosesser utgjør også en del av det strategiske grunnlaget. Planen er heller ikke tydelig på beskrivelse av de to hovedtilnærmingene: miljøspesifikke tiltak og integrering av miljøhensyn i alle andre utviklingstiltak.*
 - 3. En sentral premiss er at Norges miljørettede utviklingssamarbeid skal bidra til å realisere tusenårsmålene og skape de nødvendige forutsetninger for at de fattige kan forbedre sin helse og sine levevilkår, samt få redusert sin sårbarhet. Fattige mennesker er ofte de mest direkte ofre for rovdrift på naturressurser, og de er samtidig de viktigste aktører i bærekraftig naturressursforvaltning. Koblingen mellom fattigdomsbekjempelse og miljø- og naturressursforvaltning bør konkretiseres nærmere i planen.*
 - 4. Begrunnelsene for valg av de fire tematiske prioriteringene er svake; gode begrunnelser er nødvendig for å sikre forståelse for prioriteringene som gjøres.*
- *Norad foreslår at naturressursforvaltning settes opp som en egen hovedprioritet og at bruk og bevaring av biologisk mangfold tas inn under denne.*

- *Det bør skilles mellom "vannressursforvaltning" (naturressursforvaltning) og "vannforsyning, sanitær og hygiene" (tjenesteleveranse). Arbeid med sanitær bør identifiseres spesielt.*
- *Arbeid med energi og klima innenfor miljøhandlingsplanen må være i samsvar med øvrig policy for energisektoren. Tiltak innen energi og klima bør også inneholde tiltak innenfor fornybar energi basert på biomasse.*
- *Norad stiller spørsmål ved at helse- og miljøfarlige kjemikalier er satt opp som en egen prioritering.*

5. Styresett og rettighetsperspektivet er svakt ivaretatt i handlingsplanen. Dette handler bl.a. om effektive institusjoner, hensiktsmessige lover og regler innenfor sektorene, korrupsjon knyttet til ressursutnyttelse (for eksempel ved tildeling av konsesjoner innen olje, fiskeri, skog) og hensynet til rettigheter for urfolk og andre lokale brukere av naturressursene.

6. De ulike aktørers oppgaver, roller og funksjoner er for dårlig analysert. Det er nødvendig med klarere tenkning rundt valg av aktører. Norad støtter den sterke satsning på FN-samarbeide om miljø, men mener likevel at UNDP har fått en plassering i handlingsplanen ut over organisasjonens relevans og kapasitet på miljøområdet.

7. Multilateralt og bilateralt utviklingssamarbeid og støtte gjennom næringsliv eller det sivile samfunn bør ses i sammenheng. Norges arbeid gjennom multilaterale kanaler blir som oftest styrket og mer målrettet, dersom Norge også gjør en bilateral innsats.

8. Utkastet ser i liten grad miljøringsingen i relasjon til andre viktige prioriterte områder for norsk utviklingspolitikk. Fattigdomsreduksjon er allerede nevnt ovenfor. I tillegg kan nevnes norske prioriteringer for arbeid med rettigheter, kvinner og likestilling, urfolk, fred og forsoning og næringsutvikling. Handlingsplanen må ta opp spørsmål om og utfordringer relatert til mål- og interessekonflikter knyttet til miljø og naturressurser.

9. Norad anbefaler en mer direkte henvisning til Bistandshåndboka og det tilhørende støttedokument for tversgående hensyn og bærekraftsvurderinger. Norads ansvar for å kvalitetssikre bistanden må dessuten tydeliggjøres i planen. Det må gis klarere retningslinjer for resultatrapportering av miljøbistand som ikke forvaltes av ambassadene.

10. Planen inneholder ingen referanse til finansiering som virkemiddel. Skal Norge bli et ledende land innen miljørettet utviklingssamarbeide må det gis økte finansielle rammer. Det er positivt at opplæring defineres som et viktig virkemiddel, dagens opplæring er ikke god nok verken i innhold eller omfang. Norad mener at alle ambassader med ansvar for utviklingssamarbeid skal ha ansatte med miljøkompetanse. Rådgivingsressurser i Norad må stå i forhold til behovet for rådgiving på de prioriterte satsningsområdene.

11. Planen slik den fremstår er vanskelig å evaluere. En tydeliggjøring av handlingsplanen med operasjonelle elementer vil gjøre den mer evaluerbar.

Norad vil gjerne stille seg til disposisjon for UD i arbeidet med videreutvikling av handlingsplanen, for eksempel ved å bidra med forslag til operasjonelle elementer til planen. Som et første skritt vedlegges utdypende kommentarer til ovenstående punkter.

Med vennlig hilsen

Poul Engberg-Pedersen

Vedlegg: Norads spesifikke kommentarer til Handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid

1. Strategi eller handlingsplan. *Ut fra dokumentets form og innhold er det ikke tilstrekkelig klart om dokumentet er ment å være en strategi eller en handlingsplan. For å bli en operasjonell handlingsplan må den utvikles til å omfatte mer konkrete og forpliktende føringer.*

En av utfordringene med handlingsplanen slik den nå foreligger vil sannsynligvis være at det vil være vanskelig å måle konkrete resultater.

2. Strategisk grunnlag. *Handlingsplanen har for svak forankring i et utviklingspolitisk perspektiv. Utviklingssamarbeid er forankret i kampen mot fattigdom, tusenårsmålene og innsatsen for en bærekraftig økonomisk og sosial utvikling. De globale miljøkonvensjonene og andre avtaler og prosesser utgjør også en del av det strategiske grunnlaget. Planen er heller ikke tydelig på beskrivelse av de to hovedtilnærmingene: miljøspesifikke tiltak og integrering av miljøhensyn i alle andre utviklingstiltak.*

Planen bærer noe preg av å ha et miljøpolitisk utgangspunkt, og det utviklingspolitiske grunnlaget er ikke tilstrekkelig tydeliggjort. I en utviklingssammenheng bør de utviklingspolitiske målene være dominerende. Dette grunnlaget er lagt i St. Mld. nr 35 (2003-04) og i en del andre tematiske strategier og handlingsplaner. Utviklingssamarbeid er forankret i kampen mot fattigdom, tusenårsmålene og innsatsen for en bærekraftig økonomisk og sosial utvikling. Dette grunnlaget omfatter også hensynet til det globale miljøet (inkludert biologisk mangfold), og tiltak for å sikre en bærekraftig bruk av dette. Miljøkonvensjonene og andre internasjonale avtaler og prosesser knyttet til miljø – og som Norge har gitt sin tilslutning til - har mål og tiltak knyttet til utviklingsland, og utgjør således en del av det strategiske grunnlaget for norsk utviklingspolitikk.

Det er viktig å klargjøre i handlingsplanen at vår innsats både skal rette seg inn mot miljømyndigheter og miljøspesifikke tiltak, og mot sektormyndigheter og sektorspesifikke tiltak. Det viktigste grunnlaget for en miljømessig bærekraftig utvikling ligger i hvordan sektormyndigheter og andre aktører gjennomfører sine aktiviteter. Det er derfor viktig at norsk innsats for miljø også retter seg inn mot utviklingsprosesser knyttet til energi, vann, fiskeri, skog, landbruk etc. Den overordnede arealplanleggingen og lovgivning for arealbruk er også helt avgjørende for den miljømessige bærekraften i utviklingsprosessen.

De globale miljøkonvensjonene og andre avtaler og prosesser utgjør en del av grunnlaget for norsk utviklingsarbeid innen miljøsektoren. Dette slås bl.a. fast i St Mld. 35 og Stortingets behandling av denne. Rollen til disse avtalene og konvensjonene er imidlertid ikke tilstrekkelig gjennomarbeidet i handlingsplanen. Synergien mellom disse og

muligheten til å bruke konvensjonene som aktive virkemiddel i utviklingspolitikken er lite berørt.

Deltakelse fra norske fagmiljø er nevnt flere steder i handlingsplanen, uten at det er gjort klart hvilken vekt det skal legges på dette i prioriteringene. Norad mener at Norge har tunge fagmiljø som bør trekkes inn i utviklingsarbeidet knyttet til miljø, dette gjelder bla. marin ressursforvaltning, vannressurser, energi mv., men også innen andre deler av miljø- og naturressursforvaltningen. Dette bør imidlertid ikke overskygge mottakerlandenes egne prioriteringer og hensynet til de overordnede fattigdomshensynene.

3. Koblingen mellom miljø og fattigdom. *En sentral premiss er at Norges miljørettede utviklingssamarbeid skal bidra til å realisere tusenårsmålene og skape de nødvendige forutsetninger for at de fattige kan forbedre sin helse og sine levevilkår, samt få redusert sin sårbarhet. Fattige mennesker er ofte de mest direkte ofre for rovdrift på naturressurser, og de er samtidig de viktigste aktører i bærekraftig naturressursforvaltning. Koblingen mellom fattigdomsbekjempelse og miljø- og naturressursforvaltning bør konkretiseres nærmere i planen.*

Sentralt i dette arbeidet vil være å støtte opp om samarbeidslandenes tiltak for å nå **tusenårsmål 7** - miljømålet, spesielt delmålet om integrering av bærekraftsprinsippene i landenes politikk og programmer. Koblingen mellom miljø og fattigdom bør ligge til grunn, men kommuniseres ikke tydelig nok som en premiss som ligger til grunn for arbeidet med miljøhandlingsplanen. Miljøtiltak bidrar til å opprettholde et ressursgrunnlag som er grunnlaget for økonomisk og sosial utvikling. Dette er kjernen i begrepet "bærekraftig utvikling".

4. De fire tematiske prioriteringer. *Begrunnelsene for valg av de fire tematiske prioriteringene er svake; gode begrunnelser er nødvendig for å sikre forståelse for prioriteringene som gjøres.*

Prioriteringene bør begrunnes både ut fra det strategiske grunnlaget, ut fra realitets- og situasjonsbeskrivelse og ut fra utviklings- og miljøpolitiske mål. Dette er meget viktig for å sikre god forståelse og godt fundament for de prioriteringer som regjeringen setter opp.

Spesifikke kommentarer til prioriteringene:

- *Norad foreslår at naturressursforvaltning settes opp som en egen hovedprioritet og at bruk og bevaring av biologisk mangfold tas inn under denne.*

Norad mener det vil være mer kommuniserbart at Norge skal prioritere aller øverst arbeidet med bærekraftig forvaltning av naturressursene, istedenfor å bruke *biologisk mangfold* i overskriften for denne hovedprioriteringen. Dette innebærer vekt på naturressursene som våre hovedmålgrupper har behov for og bruker i sitt daglige liv. Dette vil også naturlig innebære tiltak for å bidra til at våre samarbeidsland

kan implementere miljøkonvensjonene på en effektiv måte. Utviklingstiltak innen dette området vil også være det viktigste bidraget til at biologisk mangfold blir vernet og forvaltet på en forsvarlig måte. Tiltak innen dette temaet bør knytte seg til vern, forvaltning og bærekraftig bruk av bl.a. marine ressurser, vannressurser, energi og arealbaserte ressurser (jord og skog). Den overordnede forvaltningen av arealene, og lovverk og institusjoner for arealplanlegging bør også inngå i dette.

- *Det bør skilles mellom "vannressursforvaltning" (naturressursforvaltning) og "vannforsyning, sanitær og hygiene" (tjenesteleveranse). Arbeid med sanitær bør identifiseres spesielt.*

Avsnittet tar ikke høyde for forskjellen mellom "vannressursforvaltning" og "vannforsyning, sanitær og hygiene". "Vannressursforvaltning" retter seg mot styresett, fordeling av vann til ulike bruksformål som landbruk, menneskelig forbruk, industri, miljø, energi o.a. og de prosesser, institusjoner og lovverk som må etableres for å sikre en bærekraftig forvaltning av vannressursene. I arbeid med "vannforsyning, sanitær og hygiene" er fokus rettet mot tjenesteleveranser og de institusjoner og infrastruktur som må etableres. Begge uttrykkene "vannressursforvaltning" og "vannforsyning, sanitær og hygiene" bør benyttes og omtales i handlingsplanen.

I handlingsplanen identifiseres myndighetene i samarbeidsland som den sentrale partner som Norge skal føre en bred dialog med. Dette er viktig også når det kommer til temaet vannressursforvaltning. Ved at nasjonale institusjoner styrkes, vil disse også bli bedre i stand til å delta i internasjonalt samarbeid om grensekryssende vassdrag. Det bør derfor poengteres under omtalen av vannressursforvaltning at det er viktig å støtte de nasjonale institusjoner som har ansvaret for dette (og at dette ofte gjøres mest effektivt gjennom bilateralt stat-til-stat-samarbeid.)

Vi foreslår at følgende tekst tas med som et strekpunkt under 4.2 for å sette et ekstra, helt nødvendig fokus på sanitær, uten å kvantifisere i pengebeløp:

- "Norge vil: - bidra til at vann- og sanitærmålene nås i prioriterte land, med spesielt fokus på sanitærområdet"
- *Arbeid med energi og klima innenfor miljøhandlingsplanen må være i samsvar med øvrige policy for energisektoren. Tiltak innen energi og klima bør også inneholde tiltak innenfor fornybar energi basert på biomasse.*

Det er uheldig at satsningen som beskrives ikke samsvarer med det som det legges opp til i kraftsatsningen, som er et annet norsk hovedsatsingsområde i bistanden. Hvis energi skal være en del av handlingsplanen, bør det gjøres klart om det er fornybar energi som del kraftsatsingen, eller energisektoren som en sektor der miljøintegrering er viktig, som skal fokuseres. Referanser til kraftsatsingen og til "Olje for utvikling" ville være nyttig.

Norad mener det er viktig for en helhetlig satsing innen energi og klima at det også legges vekt på tiltak for effektiv produksjon og bruk av biobrensel. Denne energiformen utgjør en helt dominerende del av energibruken i de fleste av våre samarbeidsland. Det er en viktig fornybar energibærer, og fokuset på karbonbinding og

klima er kraftig økt den senere tid. Bruken av oljevekster for dieselproduksjon er også i en meget kraftig utvikling internasjonalt. Disse tiltakene kan bidra til å øke den miljømessige bærekraften i energiforsyningen, og kan gi viktige bidrag i forhold til klimaendringene.

- *Norad stiller spørsmål ved at helse- og miljøfarlige kjemikalier er satt opp som en egen prioritering.*

Dette skyldes først og fremst at temaet ikke har vært blant de høyest prioriterte i internasjonale fora om utvikling og miljø.

5. Styresett. *Styresett og rettighetsperspektivet er svakt ivaretatt i handlingsplanen. Dette handler bl.a. om effektive institusjoner, hensiktsmessige lover og regler innenfor sektorene, korrupsjon knyttet til ressursutnyttelse (for eksempel ved tildeling av konsesjoner innen olje, fiskeri, skog) og hensynet til rettigheter for urfolk og andre lokale brukere av naturressursene.*

Tilgangen til og forvaltningen av naturressursene påvirkes i avgjørende grad av forhold knyttet til styresett. Lover og regler om bruk av ressursene, kapasitet i institusjoner som forvalter ressurser og miljøverdier, korrupsjonspraksis knyttet til tildeling av konsesjoner og rettigheter etc. er viktige elementer i et godt eller dårlig styresett. Her vil tiltak knyttet til utvikling av lover og regler, kontrollmekanismer, effektive institusjoner og riktige holdninger være elementer i en utvikling som er avgjørende for å lykkes med å skape miljømessig bærekraft. Rettigheter knyttet til tilgang og bruk av naturressurser, og forvaltningen av disse rettighetene vil ha avgjørende betydning for miljøet. Klargjøring av rettigheter for urfolk kan i mange tilfeller bidra til en bedre kontroll på ressursbruken. Utvikling av mekanismer for lokal ressursforvaltning er sentrale virkemidler i en bærekraftig utviklingsprosess. Dette bygger et viktig grunnlag for utvikling av lokale organisasjoner, utvikling av lokalt styresett og gjennomsliktighet i beslutningsprosesser, og således også befolkningens evne til å stille krav til godt styresett i forvaltningsnivåene høyere opp i samfunnet.

6. Aktørvalg. *De ulike aktørers oppgaver, roller og funksjoner er for dårlig analysert. Det er nødvendig med klarere tenkning rundt valg av aktører. Norad støtter den sterke satsning på FN-samarbeide om miljø, men mener likevel at UNDP har fått en plassering i handlingsplanen ut over organisasjonens relevans og kapasitet på miljøområdet.*

Når det gjelder valg av aktør så nevnes flere ulike FN-organisasjoner i høringsutkastet. Hvilke aktører som er nevnt fremstår som vilkårlig og lite gjennomtenkt, noe som gjør det nødvendig med en grundigere analyse og argumentasjon for valget av aktører i den endelige planen.

De ulike aktører har ulike funksjoner; normativ, implementerende eller koordinerende. Dette gjør det problematisk å komme med en generalisering i forhold til aktørvalg. Det er ikke sikkert det er hensiktsmessig å være spesifikk, og det oppfordres til mer bruk av samlebetegnelser som bilateralt og multilateralt. Aktør må velges fra sak til sak på

bakgrunn av sin rolle, sitt komparative fortrinn i utviklingsmessig sammenheng, og i forhold til av hva det er man ønsker å oppnå i den enkelte sammenheng. Skal enkelt-aktører nevnes må det gis en god begrunnelse for dette.

Vi savner en begrunnelse for at GEF særlig settes i sammenheng med kjemikalieforvaltning og skogtiltak. Det virker veldig spesifikt i forhold til en institusjon som har mandat for alle Rio-konvensjonene, som er prioritert i St.meld.nr.35. Vi stiller også spørsmål ved om UNDP har kapasitet til å levere på miljøområdet i det omfang utkastet til handlingsplan legger opp til.

7. Kanalvalg. *Multilateralt og bilateralt utviklingssamarbeid og støtte gjennom næringsliv eller det sivile samfunn bør ses i sammenheng. Norges arbeid gjennom multilaterale kanaler blir som oftest styrket og mer målrettet, dersom Norge også gjør en bilateral innsats.*

Bilateral bistand kan ikke bare gjøres gjennom frivillige organisasjoner, som eksempelvis omtalen av vannressursforvaltning nå synes å bære bud om, simpelthen p.g.a. at frivillige organisasjoner ofte ikke har mandat og kompetanse til å bedrive den type bistand som stat-til-stat-samarbeid tradisjonelt retter seg mot. Vi foreslår derfor følgende tilleggstekst i 4.2:

- "Norge vil delta i bilateralt samarbeid innen de angitte vannrelaterte tema med de land som har prioritert dette i sine PRSP'er og nasjonale planer, og som anmoder om norsk støtte på feltet."

Videre bør omtalen av frivillige organisasjoner i samme avsnitt endres slik:

- "Frivillige organisasjoner skal fortsatt være en sentral kanal for gjennomføring av konkrete vann- og sanitærtiltak i utvalgte land"

Ved disse endringene vil ikke teksten gi signal om at kun frivillige organisasjoner skal være den eneste kanal for bilateral bistand, men signalisere at prioriteringen også kan være tema for stat-til-stat-samarbeid.

8. Relasjoner til andre norske prioriteringer for utviklingssamarbeid. *Utkastet ser i liten grad miljöatsingen i relasjon til andre viktige prioriterte områder for norsk utviklingspolitikk. Fattigdomsreduksjon er allerede nevnt ovenfor. I tillegg kan nevnes norske prioriteringer for arbeid med rettigheter, kvinner og likestilling, urfolk, fred og forsoning og næringsutvikling. Handlingsplanen må ta opp spørsmål om og utfordringer relatert til mål- og interessekonflikter knyttet til miljø og naturressurser.*

Det er kombinasjonen av den generelle økonomiske veksten, god fordelingspolitikk, inklusive ivaretagelse av sårbare og marginaliserte gruppers spesielle behov og rettigheter, godt styresett, investeringer i infrastruktur, helse og utdanning, en økosystembasert forvaltning av naturressurser og miljø, samt enkelte mer målrettede tiltak som skaper varige bedringer for de fattigste. Miljøtiltak må settes inn i denne konteksten.

Handlingsplanen tar i liten grad opp spørsmål om og utfordringer relatert til mål- og interessekonflikter knyttet til miljø og naturressurser. Konflikter om natur- og miljøressurser er ofte grunnlag for lokale og internasjonale konflikter. Krigføring kan også være ødeleggende for miljøet i store regioner. I lys av den høye profileringen Norge skal ha i forhold til konfliktområder og konfliktløsning bør miljø som årsak/element i konfliktsituasjoner omtales, samt hvordan samarbeid om felles løsning av miljøspørsmål, for eksempel forvaltning av grenseoverskridende vassdrag, kan være et bidrag til fred og forsoning.

I tilknytting til interessekonflikter kommer rettighetsperspektivet også inn. Innledningsvis sies det at en av de sentrale premisser er at innsatsen skal være rettighetsbasert, samt at rettigheter til naturressurser sammen med politiske forhold og maktstrukturer i samarbeidsland vil være viktige i forbindelse med strukturelle og varige endringer. Det er positivt og viktig at dette slås fast, dette følges ikke opp i planen. Dette gjelder både kvinners rettigheter og rettigheter til marginaliserte grupper, bl.a. urfolk, samt mulige konflikter og dilemmaer mellom aktiviteter som skal fremme økonomisk vekst og utvikling, men som samtidig kan true livsgrunnlaget til utsatte berørte grupper.

9. Miljøvurderinger, kvalitetssikring og resultatrapportering. *Norad anbefaler en mer direkte henvisning til Bistandshåndboka og det tilhørende støttedokument for tversgående hensyn og bærekraftsvurderinger. Norads ansvar for å kvalitetssikre bistanden må dessuten tydeliggjøres i planen. Det må gis klarere retningslinjer for resultatrapportering av miljøbistand som ikke forvaltes av ambassadene.*

a) Det foreslås følgende tillegg/justering til den innledende teksten i 5.1 for å tydeliggjøre henvisningen til Bistandshåndboka:

”Hensynet til miljø I Bistandshåndboken er det forutsatt at vurderinger av miljø skal inngå som et ledd i analysen av et tiltaks bærekraftighet; jfr. støttedokument for tversgående hensyn og bærekraftsvurderinger. Dersom det i forberedende fase vurderes at programmet kan ha en negativ innvirkning på miljøet må faglige miljøvurderinger utføres. Norge må sørge for at slike vurderinger følges opp i utformingen og gjennomføringen av programmet. Det er dessuten viktig at hensynet til miljøet nedfelles i samarbeidsavtalen, samt følges opp gjennom årlige møter og gjennomganger.”

b) Riksrevisjonen har for ikke lenge siden kritisert Norad for å ikke kunne dokumentere at miljøhensyn ivaretas i tiltak utenfor miljøsektoren, dvs. miljøintegrering i all bistand. Det er behov for å ivareta og dokumentere dette bedre. Det foreslås derfor utvidelse av 2. strekpunkt under 5.1:

”- Virksomhetsstyring.....tildelingsbrev. I rapportdelen i Virksomhetsplanen skal det også redegjøres for hvilke miljøvurderinger som har vært gjennomført”

c) 3. strekpunkt omformuleres slik (ordet ”vedlegg” brukes ikke):

”Bistandshåndboken med det tilhørende støttedokument for tversgående hensyn og bærekraftsvurderinger for forvaltning av den langsiktige bistanden”

d) I henhold til Norads mandat er en sentral oppgave å kvalitetssikre norsk bistand. Dette må tydeliggjøres i handlingsplanen.

e) Handlingsplanen gir lite informasjon om rutiner for *resultatrapporteringen* av miljøbistand som ikke forvaltes av ambassadene. Norad har gjennom sin nye strategi planer om å utarbeide en årlig rapport om resultatene av samlet norsk utviklingshjelp. Vi imøteser i den sammenheng en tett dialog med Departementet om hvordan resultatene av miljøsam arbeidet kan tilrettelegges for et bredt publikum i Norge, slik handlingsplanen legger opp til.

f) Mht *rapportering på ressursbruk* må omfattende manuelle gjennomganger av bistandsporteføljen unngås.

10. Administrative virkemidler. *Planen inneholder ingen referanse til finansiering som virkemiddel. Skal Norge bli et ledende land innen miljørettet utviklingssamarbeide må det gis økte finansielle rammer. Det er positivt at opplæring defineres som et viktig virkemiddel, dagens opplæring er ikke god nok verken i innhold eller omfang. Norad mener at alle ambassader med ansvar for utviklingssamarbeid skal ha ansatte med miljøkompetanse. Rådgivingsressurser i Norad må stå i forhold til behovet for rådgiving på de prioriterte satsningsområdene.*

a) De administrative virkemidler Norad og norsk utenrikstjeneste skal iverksette for å nå de oppsatte mål må konkretiseres bedre. Planen inneholder ingen referanser til finansiering som virkemiddel. Det er lite sannsynlig at handlingsplanen kan gjøre Norge til et ledende land innen miljørettet utviklingssamarbeid om det ikke gis økte finansielle rammer til dette. Norad foreslår derfor at det tas tekst inn i planen som sier at det tas sikte på økte rammer. Det må sikres at de økte rammene kan måles og dokumenteres.

b) Det er positivt at handlingsplanen identifiserer opplæring som et viktig virkemiddel. Dagens opplæring er ikke god nok og må forbedres både i innhold og omfang. Opplæringen må omfatte ansatte med bistandsansvar i UD, Norad og på ambassadene. Spesielt er det viktig at det er god miljøkompetanse ved ambassadene. Norad foreslår derfor et ekstra strekpunkt under pkt 6.

”- Alle ambassader med ansvar for utviklingssamarbeid skal ha ansatte med dokumentert miljøkompetanse.”

c) Norad anbefaler videre at det gjøres en gjennomgang av tilgjengelige rådgivingsressurser i Norad i forhold til etterspørselen etter rådgiving. Gjennomgangen bør gi en tilrådning om hvor store rådgivingsressurser Norad bør ha på de ulike temaområdene.

d) Norad støtter at hospitering mellom miljø- og utenriksforvaltningen videreføres. Vi vil i tillegg foreslå at det gjøres en gjennomgang av erfaringene med ordningen hittil for å kunne gjøre den enda bedre. Et forhold som bør tas opp er at hospiteringen hittil

bare har vært fra miljøforvaltningen til Norad, og ikke den andre veien. En optimal hospiteringsordning bør fungere begge veier.

11. Evaluering. *Planen slik den fremstår er vanskelig å evaluere. En tydeliggjøring av handlingsplanen med operasjonelle elementer vil gjøre den mer evaluerbar.*

Det er uklart hva som menes med at UD skal gjennomføre en sluttevaluering snarlig etter 2015. Arbeidsdelingen er slik at UD kan sørge for at det gjøres en sluttevaluering, mens det er Norad som har ansvaret for å gjennomføre evalueringer.

Norad, 31.5.2006.